

מקורות התורה

58 - הלכה ומדע

מכללת מבשרת ירושלים

A] KILLING LICE ON SHABBAT

1. דתניא ר"א אומר ההורג כינה בשבת כהורג גמל בשבת. מתקיף לה רב יוסף - עד כאן לא פליגי רבנן עליה דרבי אליעזר אלא בכינה דאינה פרה ורבה אבל שאר שקצים ורמשים דפרין ורביין לא פליגי ... א"ל אביי וכינה אין פרה ורבה! והאמר מר - יושב הקב"ה וזן מקרני ראמים ועד ביצי כינים! מינא הוא דמיקרי 'ביצי כינים' שבת קז.

2. פרעוש ... אסור לצודו אא"כ הוא על בשרו ועוקצו, ואסור להרגו ... אבל כנה מותר להרגה שולחן ערוך או"ח שטז:ט

3. ואסור להרגו - הטעם דמחלקין בין פרעוש לכנה הוא דכל מלאכות דשבת ממשכן ילפינן להן, וילפינן מיתת כל בע"ח לחיוב משחיטת חילים מאדמים שהיו צמסין בשבת עורתייהו. ולאו דוקא ע"י שחיטה דה"ה ע"י הכאה וחניקה או נחירה וכל כי האי גוונא, כיון שזא עי"ז נטילת נשמה חייב. ואמרין מה חילים מאדמים שפרים ורצים אף כל שפרים ורצים לאפוקי כנה דאינה זאה מזכר ונקבה אלא זאה מן הזיעה לא חשיבא זריה. אבל פרעוש אע"פ שגם היא אינה פרה ורבה מ"מ כיון שהייתה מן העפר יש בה חיות כאלו נזרח מזכר ונקבה וחייב עליה משום נטילת נשמה ואפילו אם הפרעוש עוקצו אסור להרגו משנה ברורה שטז:ט

- Is it permitted to kill lice on Shabbat today and, if so, why?
- What is the difference between lice and fleas, and why?

B] TREIFOT¹

• See Chullin 42a - whether an animal with an injury that renders it a treifa can live for more than twelve months. The conclusion of the Talmud is that a treifa will not live beyond a year. However, our understanding of animal medicine tells us that some animals with the simanei treifut CAN live beyond 12 months? Do we revise the halachot of treifot?

• Drusa - an animal that has been pierced by the nails of a predator. Chullin 53a: a drusa is considered a treifa because the predator secretes a venom into its prey as it retracts its nails. However, we now know that the predators mentioned in the Talmud do not secrete venom. Should we therefore permit a drusa against the ruling of the Gemara?

• Liver - Chullin 46a has a debate over how much of an animal's liver can be removed without causing the animal to die. The conclusion is that as long as there are two olive-sized pieces of liver, then the animal can live and is not rendered a treifa. This is the ruling of the Shulchan Aruch (Yoreh Deah 41:1). Rivash (Responsa 447) points out that modern medicine says such an animal can't survive (see below). Experiments have demonstrated that an animal can only regenerate its liver if at least one quarter of its original size remains. One quarter of an average animal's liver is much larger than two olives.

• Chullin 54a says that an animal is kosher if its skull is diminished as long as the brain is intact. If a *sel*a or more of the skull is removed then the animal is a treifa. This is the ruling of the Shulchan Aruch (Yoreh Deah 30:2). However, it is common for birds to live with more than a *sel*a of their skull removed. For example, the Tzemach Tzedek pointed out that clefts can be found in the skulls of geese that are covered by a membrane. Yet the geese live with this.

1. see <http://www.aishdas.org/toratemet/science.html> for further analysis

REASONS TO JUSTIFY CHANGING THE PRACTICAL HALACHA:-

- (i) the case being discussed today is practically different from that in the time of Chazal
- (ii) the nature of reality has changed - nishtane hatevah
- (iii) Chazal's science has been proved wrong

REASONS TO JUSTIFY NOT CHANGING THE PRACTICAL HALACHA:-

- (iv) the halacha (is leMoshe MiSinai and) exists independently of the reasons offered in Chazal
- (v) the halacha is fixed due to the sealing of the Shas and cannot change for technical reasons
- (vi) the halacha was crystallized during the "2000 years of Torah" and is now fixed
- (vii) the current science could be incomplete or incorrect - Chazal were correct
- (viii) Chazal had deeper reasons for the halacha - they may have also been speaking in metaphor

Solution I - Different Lice

4. יש שכתבו² שכחיים אנו ראוים דכינים שבראש פרים ורבים ומטילים בצים, וצ"ל דבזמניהם הכינים שבראש לא היו פיר, אבל כינים דשכיחי היום אסור להרוג ...

ספר פסקי תשובה (1991) שט"ה

- What are the difficulties in arguing that the lice discussed in the halacha which are permitted to kill on Shabbat are different to the lice which we find today?
- When was that halacha first/most recently recorded?

Solution II - נשתנה הטבע - Nature has now changed

- 'Nishtane Hateva' - literally nature has changed - is an idea which arises in many areas of halacha - see shiur 57

Solution III - Science may be correct. Chazal were spiritual giants and not scientists

5. אי לאו דמסתפינא אמינא דבזמנינו שחכמי התולדות הביטו וראו וידעו וכתבו דכל בעל חי יהיה מי שיהיה הוה מן הביצים וכל זה הוכיחו בראיות ברורות א"כ שומר נפשו ירחק מהם ולא יהרוג לא פרעוש ולא כינה ואל יכניס עצמו בספק חיוב חאטת. ובדבר הזה אמינא דאם ישמעו חכמי ישראל ראיות א"ה יחזרו וידו לדבריהם כמו בגלגל חוזר ומזל קבוע כי להחמיר ולא להקל אנן קיימין בדבר וחכמי ישראל שחזרו והודו לחכמי א"ה בענין מזל קבוע וגלגל חוזר הורו באצבע דלאו כל מיילי דאיתמרו בגמ' מפי הקבלה הם אלא דחכמי ישראל דברו גם הם לפעמים מפי השכל והחקירה האנושית ולא מפי הקבלה דאל"כ למה להם להודות? היה להם להתחזק בקבלתם ולא לשוב מפני כל ראיות א"ה

פחד יצחק (למפרונטי) ערך צידה האסורה

- What role in the halachic process does the Pachad Yitzchak assign to current science?

6. חכמי ישראל אומרים: ביום חמה מהלכת למטה מן הרקיע, ובלילה למעלה מן הרקיע. וחכמי אומות העולם אומרים: ביום חמה מהלכת למטה מן הרקיע, ובלילה למטה מן הקרקע. אמר רבי: ונראין דבריהן מדברינו

פסחים צ"ד

7. אל תדרוש ממני להתאים את כל ענייני האסטרונומיה שהם ציינו אל המצב כפי שהוא, כי המתמטיקה היתה לקויה באותם זמנים. והם לא דנו בזאת מבחינת שהם מוסרים אמרות אלה מפי הנביאים, אלא מבחינת שהם היו חכמי אותן תקופות במקצועות אלה או שמעו אותן מפי חכמי אותן תקופות

מורה הנבוכים ג"ד (תרגום פרופ' מ. שורץ)

8. ולפי הקדמה זו לא נתחייב מפני גודל מעלת חכמי התלמוד ותכונתם לשלמות תכונתם בפירוש התורה ובדקדוקיה ויושר אמריהם בביאור כלליה ופרטיה, שנטען להם ונעמיד דעתם בכל אמריהם ברפואות ובחכמת הטבע והתכונה, [ולהאמין] אותן כאשר נאמין אותן בפירוש התורה שתכלית חכמתה בידם, ולהם נמסרה להורות לבני אדם, כענין שנאמר "על פי התורה אשר יורוך" וגו'

מאמר על הדרשות של ר' אברהם בן הרמב"ם

9. In my opinion, the first principle that every student of Chazal's statements must keep before his eyes is the following: Chazal were the Sages of God's law - the receivers, transmitters and teachers of His *torot*, His mitzvot and His interpersonal laws. They did not especially master the natural sciences, geometry, astronomy or medicine - except insofar as they needed them for knowing, observing and fulfilling the Torah. We do not find that this knowledge was transmitted to them from Sinai We find that Chazal themselves considered the wisdom of the gentile scholars equal to their own in the natural sciences. To determine who was right in areas where the gentile sages disagreed with their own knowledge, they did not rely on their tradition but on reason. Moreover they even respected the opinion of the gentile scholars, admitting when the opinion of the latter seemed more correct than their own

Rav S.R. Hirsch - Trusting the Torah's Sages, Chapter 4

10. והלום ראיתי בס' נשמת אברהם פי"ד ס"ד שמביא דברי רב שרירא גאון ור' אברהם בן הרמב"ם ומנה ענין זה כאחד מן הטעמים שאין להשתמש ברפואות המובאות בתלמוד. והגרש"ז איוערבאך שליט"א העיר ע"ז (בריש הספר) דנכון היה להביא שיטה זו בשם "יש אומרים" והעיקר הוא כשאר הטעמים. ושאלתי להגרש"ז שליט"א מי הוא זה שחולק על דברי רב שרירא גאון ור' אברהם בן הרמב"ם. וכתב לי וז"ל: כעת אינני זוכר אם יש מישהו שממש חולק או אפילו אם יש מישהו שיכול לחלוק עליהם, אך יתכן שכוונתי דהואיל ורבים כתבו הטעם של שינוי הטבע ולא הזכירו כלל מפני שיפור הידע בדרכי הרפואה בזמנינו, לכן העירותי שראוי לכתוב בשם "יש אומרים", ובפרט שבעניני שבת יש שמתירים מלאכת שבת אף שלדעת הרופאים אין שום סכנה, עכ"ל

מבוא לספר שמירת הגוף והנפש בפרק ו'

- How 'mainstream' is this position? Should it be controversial? Does it carry with it any implicit dangers?

Solution IV - (Some) halacha is independent of the apparent "reasons" behind it

11. I have seen fit to note here that which I heard explicitly from Rav Dessler z'tl, when he was asked about certain laws for which the reasons that have been given for them are inconsistent with the reality determined by scientists of later generations ... It is ruled that one may kill a louse on Shabbos because the louse does not reproduce sexually (but spontaneously generates). Rav Dessler said that with these and with similar cases the law is never changed, even though the reason is not initially understandable to us. Rather, we must firmly grasp the law with both hands, whether for stringent or lenient ramifications.

The reason for this, explained Rav Dessler, is that Chazal knew the law as a tradition from earlier generations ... But with regard to scientific explanations, it is not that the explanation mandates the law, but rather the opposite: that the law mandates an explanation. The reason given in the Talmud is not the sole possible reason. And if, on occasion, they gave an explanation according to the scientific knowledge of *their* day, we are obligated to search for other explanations which establish the law on its basis according to the scientific knowledge or *our* day. Thus I heard from Rav Dessler zt'l

According to this principle, we can perhaps say, for example, as follows:- ... its is a known principle that the halacha only considers that which can be detected by the senses. According to this, perhaps we can say that since the egg of a louse is extremely small, so much so that at the time of the giving of the Torah it could not be detected at all, the halacha does not consider it at all, and the louse is rated as if it was born from the material which it grows in and consumes, and thus it is rates as a lower degree of life-form, for which there is no prohibition of taking a life. We can explain similarly for insects that grow in fruit. The egg that the parent lays in the fruit, from which the insect hatches, cannot be seen at all and is considered as if it does not exist. Therefore, these insects are considered by the halacha as though they were born from the fruit itself, in which they grow, and they are permitted to eat All such matters can be explained in similar ways. And even if we do not find an appropriate reason, we shall believe with perfect faithfulness that the law is a true law, and we shall look to Hashem to illuminate our eyes to find a fitting explanation.

מכתב מאליהו כרך ד' עמ' שנה

12. דתנא דבי ר' ישמעאל: (ויקרא י"א) בין החיה הנאכלת ובין החיה אשר לא תאכל - אלו שמונה עשרה טרפות שנאמרו למשה מסיני

חולין מב.

13. **יב:** ואין להוסיף על טריפות אלו כלל, שכל שאירע לבהמה או לחיה או לעוף חוץ מאלו שמנו חכמי דורות הראשונים והסכימו עליהן בבתי דיני ישראל אפשר שתחיה, ואפילו נודע לנו מדרך הרפואה שאין סופה לחיות
יג: וכן אלו שמנו ואמרו שהן טריפה אף על פי שיראה בדרכי הרפואה שבידינו שמקצתן אינן ממותין ואפשר שתחיה מהן אין לך אלא מה שמנו חכמים שנאמר על פי התורה אשר יורוך

רמב"ם הלכות שחיטה פרק י הלכה יב

14. וכתב בה"ט ובהלכות שחיטה יתבאר איזה חולי עושה אותה טרפה ואיזה חולי אין עושה אותה טרפה, מ"מ הוא הלכה מסיני שהוא דוקא מה שהיתה בשעת מתן תורה טרפה נאסרה מטעם זה דנוטה למות אף כשישתנו הטבעים באיזה דברים שלא נעשית טרפה ואפשר שתחיה בהן, וכן הוא דוקא מה שהיתה אז כשרה בחולי איזה אברים לא נאסרה אף כשישתנו הטבעים ותעשה טרפה במכות אברים אלו, דשינוי הטבעים לא יעשו שינוי בהדין, והוא הכרח ממה שנאמר בהלכה מסיני כדתנא דבר"י י"ח טרפות בחולין שם ועולא אמר בדף מ"ג ח' מיני טרפות נאמרו לו למשה מסיני. ואם היה תלוי במכה שנוטה למות כפי השעה והזמן, או שנימא שליכא כלל מציאות דשינוי הטבעיים בזה, לא היה צריך למסור בקבלה למשה מי הם הטרפות דהיה שייך שהתורה תסמוך על אומדנא דחכמים, כמו שבהרבה דינים סמכה התורה על אומדנא דחכמים.

שו"ת אגרות משה יורה דעה חלק ג סימן לו

- Why do you think the status of 'simanei treifut' may have a special status when it comes to halachic change?
- How do you think the shitta of the Pachad Yitzchak brought above would deal with this?
- How important is the status of 'halacha leMoshe miSinai'?

15. וכי תימא דאולי נשתנו העתים ועתה ליכא סכנה שהרי בכמה דברים מצינו כן שנשתנו העתים עיין תוס' (עבודה זרה כד. ד"ה פרה) שכ' ג"כ שנשתנו העתים וכ"כ המג"א בס"י קע"ג סק"א ובאה"ע ס"י קנ"ו סעי' ד' לענין דברים הרבה שנשתנה הענין זה ג"כ אינו. דא"כ איך סמכינן על כל הדברים שנמסרו לנו מאבותינו? וע"כ הכלל כך הוא - דשינוי העתים א"א לומר בב' אנפין א בדבר שהוא הלכה לממ"ס א"א לומר שינוי עתים שדברי אלקינו קיים לעולם וא"כ כיון שנמסר לנו עפ"י ה' לכל הזמנים ולכל המקומות כמבואר במקומות הרבה מה"ת א"כ השם הוא היודע אם יהי' עתיד שישתנו העתים איך מסר הקב"ה דבר זה הלממ"ס לאסור לעולם! וע"כ או שלא נשתנו או שאפילו נשתנה מ"מ אסור כגון שמנה טריפות שנאמרו למשה מסיני א"א שנשתנה. ואפילו אם אנו רואין שינוי שהוא חי וחז"ל אמרו טריפה אינה חי, מוכח רק שהטריפות אינם תלויים בחיות ואפילו חי כיון שיש בו חסרון וריעותא זו היא טריפה והראי' שיש לחז"ל האומרים דטריפה חי

שו"ת מהר"ם שיק יו"ד רמ"ד

16. ההורג את הטרפה אע"פ שאוכל ושותה ומהלך בשוק הרי זה פטור מדיני אדם, וכל אדם בחזקת שלם הוא וההורגו נהרג עד שידוע בודאי שזה טריפה ויאמרו הרופאים שמכה זו אין לה תעלה באדם ובה ימות אם לא ימיתנו דבר אחר

רמב"ם הלכות רוצח ושמירת הנפש פרק ב הלכה ח

- Why is the halacha of a 'human treifa' subject to the assessment of the doctors in a way that the animal treifa is not?

17. ושוב מעשה בעסיה באחד ששלשוהו לים ולא עלה בידם אלא רגלו אמרו חכמים מן הארכובה ולמעלה תנשא מן הארכובה ולמטה לא תנשא

משנה מסכת יבמות פרק טז משנה ד

18. כן אם השליכוהו לים והשליכו מצודה אחריו והעלו ממנו אבר שאי אפשר שינטל אותו אבר מן החי ויחיה הרי זה מעיד עליו שמת ומשיאין את אשתו

רמב"ם הלכות גירושין פרק יג הלכה טו

- How does the Rambam codify this halacha? Are the criteria for assessing survivability objective and fixed in time or subject to local assessment at the time? Whose assessment?

Solution V - halacha is fixed due to the sealing of the Shas and cannot change for technical reasons**Solution VI - Halacha as a divine revelation in the "2000 years of Torah"**

19. ואף בטריפות דמן ארכובה ולמעלה אין מעידן בזמננו דמנתחים הרופאים וחיים, ואין לתמוה על זה. דבאמת נראה דברא הקב"ה רפואות אף לטריפות אלא שלא נתגלו בכל דור ודור ובכל מקום ומקום, ויש אשר נתגלו וחזרו ונשכחו והכל ערוך ומסודר מאת הבורא ב"ה בראשית הבריאה, ונמסר לחכמים לקבוע הטריפות ע"פ רוח קדשם שהופיע עניהם, והנה היה צריך להקבע בב' האלפים תורה כדאמר (ע"ז ט). דיני הטריפות לדורות ואין לנו תורה חדשה אחריהם והיו קביעות הטריפות כפי השגחתו ית' בזמן ההוא, ואותן המחלות שהיו פרוונקא דמלאכא דמותא בזמן ההוא שלא נתן הקב"ה לברואיו אז רפואת תעלה להן המה הטריפות שאסרתן התורה בין בזמן ההוא, ובין בזמן של הדרות הבאים שמסר הקב"ה אה משפטי התורה שלהן לחכמי הדורות ההם

חזון איש י"ד ה'ג

20. שא"כ בטריפות שמנו בר"פ אלו טריפות זה הכלל כל שאין כמוה חיה טרפה א"א לפרש שהוא כפי כל זמן וזמן דהא דיני טריפות לאכילה הם קבועים לעולם אלא שהיה כלל על זמן התנאים חכמי המשנה ואולי גם האמוראים חכמי הגמ' ומה שנכלל אז בכלל זה הוא נאסר לעולם מהל"מ. ולכן ניחא מה שנאמר למשה בסיני כל הפרטים כדאמר עולא בחולין דף מ"ג ע"א שמונה מיני טריפות נאמרו לו למשה בסיני ולא סמכה תורה על דעת החכמים

שו"ת אגרות משה חושן משפט חלק ב סימן עג

Solution VII - Current science may well be incomplete or even incorrect

21. אין לשנות הדינים המיוסדים על קבלת קדמונינו בשביל חקירת חכמי א"ה. אין צורך למאמין לבקש ממקום אחר ראיות וטענות אע"פ שישנן רבות ועצומות כי תספיק קבלת רבותינו. וא"כ אין לזוז ממה שנפסק עפ"י גמרתנו אפילו כל רוחות החקירות האנושיות שבעולם באות ונושבות בו כי רוח ה' דבר בנו. אכן חסר דעת החוקר ואין שכלו מגיע לעומק חכמת הטבע ומעשה בראשית כי רב הוא ... וחכמי א"ה לא יעדו ולא הבינו בטבע כי עם בשטחיות הדברים הנראה לעין ולא פנימותם כאשר השכילו מקבלי מעשה בראשית כמ"ש הר"ן בדרשותיו

תשובת רב יהודה בריל - מובא בפחד יצחק ערך 'צידה האסורה'

22. ... of the great ones, there were some who decided to move away somewhat from the words of Chazal in some aspects. This was when they were wise in their studies and in the sciences, and they had breadth of knowledge and they believed that Chazal were sages alone. And this was why they said that they also possess wisdom up to the point that they were wiser. But they should have paid attention to the fact that Chazal possessed Divine inspiration, and Eliyahu z'l was frequently found by them, and their souls were from the uppermost heights, and were pure; and there is no connection between these people and Chazal. We need to bow our heads and accept truth from the masters of truth ...

חיד"א שם הגדולים, ספרים, ה'פב

23. א"ל מר זוטרא בריה דרב נחמן לרב נחמן: היכי דמי פדגרא? א"ל: כמחט בבשר החי. מנא ידע? איכא דאמרי: מיחש הוה חש ביה; ואיכא דאמרי: מרביה שמע ליה; וא"ד: (תהלים כה) סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם

טוטה י'

24. However, what we can't understand we rely on our faith. It is obvious that man's thoughts are not comparable to G-d's in the ability to understand Nature. Similarly, we acknowledge that we can't comprehend or adequately explain G-d's ways concerning good and evil in each generation. In these issues we simply rely on our faith in G-d's greatness. In contrast, they prefer to explain that man is the product of millions of years of development. As evidence they cite what appear to be ancient bone fragments that have been discovered in Madagascar and other places. Their evidence is total nonsense since prior to the Flood man lived for a thousand years. This difference in what was normal growth and development makes the bones appear as if they were a million years old. With this type of shaky evidence they want to refute the words of our Sages and undermine the faith that exists amongst the Jewish people. Their main concern is to shake the faith in G-d which has been accepted by us generation after generation. They want to replace this faith with the acceptance that events are determined primarily by the laws of nature

Scientists - even those who are described as religious - are ashamed that we don't agree with the views of leading scientists that man is descended from the apes. They rush to find isolated statements of our Sages, rabbis and commentaries that seem consistent with contemporary scientific view ... Therefore they use misleading and distorted citations from Torah literature to claim justification for such scientific beliefs in the words of the Sages

Letter of Rav Moshe Sternbuch on the relationship of science to Torah - Jan 2005

25. וכן בכאן אנו שואלין אותו שמעיד מאין אתה יודע ששהתה זו. שמא שכחת או שמא טעית או שמא נתחלף לך בזמן או שמא נתחלפה לך בהמה זו באחרת. שאי אפשר להעיד שתהא בהמה זו בין עיניו כל שנים עשר חודש. ואם יתחזק בטעותו ויאמר לא כי אהבתי דברים זרים והם אשר ראו עיניהם ואחריהם אלך. נאמר אליו להוציא לעז על דברי חכמים אי אפשר. ויבטל המעיד ואלף כיוצא בו ואל תבטל נקודה אחת ממה שהסכימו בו חכמי ישראל הקדושים הנביאים ובני נביאים ודברים שנאמרו למשה מסיני

שו"ת הרשב"א חלק א סימן צח

26. שאין לנו לדון בדיני תורתנו ומצותיה, על פי חכמי הטבע והרפואה. שאם נאמין לדבריהם, אין תורה מן השמים, חלילה! כי כן הניחו הם, במופתיהם הכוזבים. ואם תדין בדיני הטרפות, על פי חכמי הרפואה שכר הרבה תטול מן הקצבים! כי באמת, יהפכו רובם: ממות לחיים, ומחיים למות ויחליפו ח'י' במת. כי אין ספק בנטלה הכבד, ונשאר בה כזית שאנחנו מכשירים הם יאמרו: שימות לשעתו

שו"ת הריב"ש סימן תמו

27. אף לאחר שישתנו הטבעיים ויוכלו לחיות גם בלא רפואות כמו שרואין ויודעין כל העולם כולו, וליכא בזה שום כפירה בדברי המשנה והגמ' דאדרבה מתקיימין בזה דברי המשנה והגמ' שלא יקשה עלייהו מהמציאות שבדורות האחרונים שאף הרשב"א אם היה חי וכן עתה שהוא בעולם האמת בגן עדן מודה שיש מקצתן מאלו שמנו במשנה וגמ' שהן טריפות שיכולין לחיות

שו"ת אגרות משה חושן משפט חלק ב סימן עג

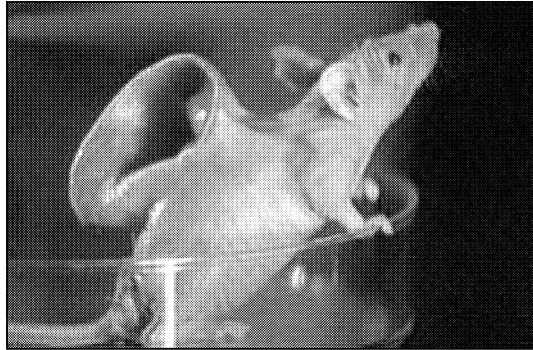
Solution VIII - Chazal are speaking in metaphor for deeper issues

28. שהם עליהם השלום לא דברו דברי הבאי, ונתברר אצלם שיש בדבריהם פשט וסוד, ושכל מה שאמרו מדברים שהם בלתי אפשריים אין דבריהם בכך אלא על דרך החידה והמשל, וכך הוא דרך החכמים הגדולים, ולפיכך פתח ספרו גדול החכמים ואמר להבין משל ומליצה דברי חכמים וחידותם. וכבר ידוע אצל חכמי הלשון כי חידה הם הדברים שענינים בסודם ולא בפשטם וכמו שאמר אחודה נא לכם חידה וכו', לפי שדברי כל בעלי החכמה בדברים הנשגבים שהם התכלית אינם אלא בדרך חידה ומשל. ומדוע נתפלא על שחברו את החכמה בדרך משל ודמו אותם בדברים שפלים המוניים, והנך רואה החכם מכל אדם עשה כן ברוח הקדש כלומר שלמה במשלי בשיר השירים ומקצת קהלת, ומדוע היא מוזר בעינינו לפרש את דבריהם ולהוציאם מפשטן כדי שיהא תואם את המושכל ומתאים לאמת ולכתבי הקדש, והרי הם עצמם מבארים פסוקי הכתובים ומוציאים אותם מפשוטם ועושים אותם משל והוא האמת

פירוש המשנה לרמב"ם מסכת סנהדרין פרק י

29. עכבר שחציו בשר וחציו אדמה, הנוגע בבשר - טמא; באדמה - טהור. רבי יהודה אומר: אף הנוגע באדמה שכנגד הבשר - טמא

משנה חולין טו

A mouse produced with a cow-cartilage growth resembling a human ear

30. הדביק שני רחמים ויצא מזה ונכנס לזה מהו? ידיה פטר דלאו ידיה לא פטר או דלמא דלאו ידיה נמי פטר תיקו חולין ע.

31. ... כמה דברים אשכחן דלא שכיח ומיירי זבן בש"ס לדרוש ולקבל שכר כדאמרינן ... הדביק שני רחמים ויצא מזה לזה מהו אף על פי שלא יצא לעולם תוס' כתובות ד: ד"ה עד

Further Reading

Rav Aryeh Carmell's Freedom to Interpret at <http://www.zootorah.com/controversy/RavCarmell.pdf>

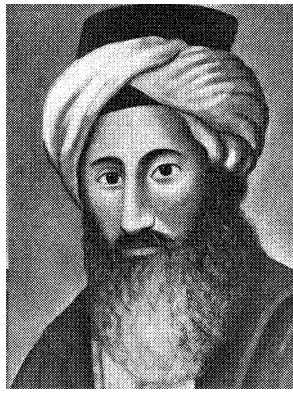
Who's Who

Rambam	Spain, Egypt, 12C
Tosafot	France, Germany, 12/13C
R' Avraham ben HaRambam	Egypt, 13C
Rashba	Rav Shlomo ben Aderet - Spain, 13C
Rivash	Rav Yitzchak ben Sheshet Perfet - Spain, 13/14C
Shulchan Aruch	Rav Yosef Karo - Eretz Yisrael, 16C
Pachad Yitzchak ³	Rav Yitzchak Lampronti - Italy, 18C
Chida	Rav Chayim Yosef David Azulai - Eretz Yisrael, 18C
Maharam Schick	Rav Moshe Schick - Hungary, 19C
Mishna Berura	Rav Yisrael Meir Kagan - Russia 19/20C
Michtav MiEliyahu	Rav Eliyahu Dessler - Russia, England, Israel - 20C
Chazon Ish	Rav Avraham Yeshaya Karelitz - Russia, Eretz Yisrael, 20C
Igrot Moshe	Rav Moshe Feinstein - Russia, America, 20C
R' Moshe Sternbuch	Contemporary - Eretz Yisrael

3. Not to be confused with the Pachad Yitzchak of Rav Yitzchak Hutner, America 20C

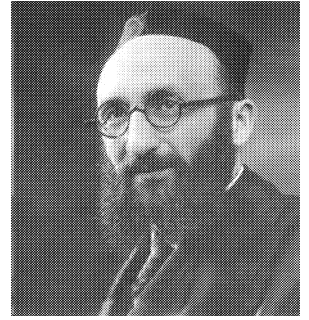
Maharam Schick

The Chida

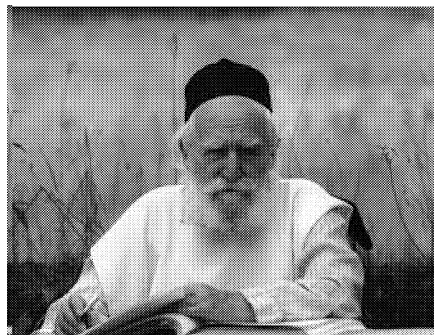
The Mishna Berura

Rav Eliyahu Dessler

Chazon Ish

Rav Moshe Feinstein

Rav Moshe Sternbuch